

مسئولیت جزایی و حقوقی سازندگان اتومبیل و تأثیر آن در تصادفات جاده ای

تألیف:

امین توکلی هرسینی

بجای مرادی ده مجنونی

ویراستار

یونس کریمی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	فصل اول
۱۱	تصادفات رانندگی و تاثیر سامانه های ایمنی خودرو در کاهش تصادفات
۶۷	فصل دوم:
۶۷	مسئولیت کیف سازندگان خودرو در تصادفات رانندگی
۶۷	و مسئولیت اشخاص و ماندها در جبران خسارت
۱۳۳	منابع و مآخذ
۱۳۵	منابع فارسی

پیشگفتار

امروزه حوادث رانندگی از معضلات مهم کشورهای جهان و بخصوص کشورمان محسوب می شود. عواقب ناشی از حوادث رانندگی در حوزه مسایل قضایی و حقوقی از اهمیت ویژه ای برخوردار است، زیرا جبران خسارت های فردی و اجتماعی حوادث رانندگی تأثیر زیادی در پیشگیری از این حوادث و کاهش آلام و مشکلات مادی افراد و جامعه خواهد داشت. مسئولیت، یکی از اساسی ترین اصطلاحاتی است که در حقوق کیفری و مدنی برای تعیین مسئول جبران خسارت و تحمل مجازات های ناشی از عواقب عمل ضد اجتماعی مطرح می شود. مسئولیت که نتیجه تقصیر است به دو بخش مسئولیت کیفری و مسئولیت مدنی یا ارکان مختص به خود تقسیم می شود. ارکان مسئولیت کیفری شامل احراز وقوع جرم، مجرمانه یا ناشی از تقصیر مرتکب، داشتن اهلیت و قابلیت فاعل برای اثبات جرم، اثبات رابطه سببیت و تقصیر می باشد. نقطه تلاقی مسئولیت مدنی و کیفری در حوادث رانندگی است. بنابراین، شناخت تقصیر مدنی و کیفری و تعیین مفهوم مشترک یا متفاوت آن در مبحث شقوق مختلف تقصیر از دیدگاه علمی بخصوص برای کارشناسان تصادفات الزم و ضروری است.

میزان تصادفات رانندگی و سوانح رانندگی در ایران بسیار بالاست. به تبع آن میزان مرگ و میر ها و صدمات بدنی و خسارت مالی نیز روند رو به افزایش دارد. چه عواملی باعث شده اند که در کشور ایران میزان تصادفات و مرگ و میر های ناشی از آن رشد بالایی داشته باشد؟ رشد کمی و کیفی تولیدات صنعتی، همراه با حوادث نامطلوب و دل-خراش ناشی از آنها وضعیت جدید و نگران کننده ای ایجاد کرده است که صرف نظر از مباحث مدنی مرتبط به فسخ معامله و تعهدات سازندگان در خصوص ایمنی و حسن کار محصولات صنعتی و جبران خسارات مادی ناشی از آنها در چارچوب قراردادهای یا

الزامات خارج از قرارداد، در عرصه حقوق کیفری هم می‌توان به طرح مباحث خاص و دقیقی پرداخت.

در همین راستا است که می‌توان گفت ایجاد مسئولیت برای عرضه‌کنندگان محصولات صنعتی، اعم از سازنده یا توزیع‌کننده، در چارچوب حقوق کیفری نیازی برخاسته از حقوق جامعه و مبتنی بر نظم عمومی، اعتماد و آسایش اجتماعی و پیش‌گیری از صدمه به جسم و جان انسانها و جبران آن است که در این خصوص لازم است مقررات از - در پاسخ به نیاز جامعه با بهره‌گیری از منابع فقهی و اندیشه‌های حقوقی توسعه و تعریف ناب‌نگاری که از کالای صنعتی به استفاده‌کننده آن آسیبی می‌رسد، همین قدر که احراز شود - بدو صدمه جسمی وی مستقیماً از کالای صنعتی بوده، کافی است که بر عیب کالا، در واقع تعدی یا تفریط سازنده در ساختن آن دلالت نماید، بنابراین محصولات سازندگان که در وقوع جرم مؤثر است و همین‌طور رفتار توزیع‌کنندگان که استفاده‌کنندگان را به استفاده از کالا مغرور کرده است، بدون نیاز به اثبات تقصیر و به دلالت ظاهر، متناسب به اشخاصی است که آن را عرضه کرده‌اند و وی با لحاظ این فرض یا اماره تقصیر که از جانب آنها قابل رد است، در مقابل صدمات جسمی ناشی از تولیدات عرضه شده، مسئولیت خواهند داشت و اگر این شخص اثبات نماید که علت صدمه، اقدام غیر مجاز استفاده‌کننده یا شخص ثالث و یا ناشی از قوه قهریه بوده است، از مسئولیت کیفری مبری می‌شود. در غیر این صورت، صرف ایراد صدمه موجب دیه است که وی مسئول تأدیه آن است و اگر تقصیر عرضه‌کننده اثبات گردد، با لحاظ ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسلامی علاوه بر دیه، حبس هم می‌گردد.

حوادث ناشی از رانندگی و تصدی وسیله نقلیه موتوری، شایعترین حوادث سالهای اخیر محسوب می‌شوند؛ سیاستهای مربوط به نظام ایمن، اذعان دارد که خطای انسانی با توجه به ماهیت اجتماعی افراد در تصادفات رانندگی، امری اجتناب‌ناپذیر است. لذا با

تصویب مقررات دیگر تلاش کرد، سایر ارکان تصادف رانندگی یعنی راه و وسیله نقلیه را به سمت ایمنی بیشتر و بخشنندگی و جبران خطای انسانی سوق دهد. که البته به نظر می رسد یکی از مهم ترین مواد قانونی در این راستا که می تواند در راستای احقاق حقوق آسیب دیدگان از حوادث رانندگی و کاهش این گونه حوادث مؤثر واقع شود، تبصره ۳ ماده ۱۴ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹ باشد، که در آن کارشناسان تصادفات مکلف شده اند تا نقص راه و وسیله نقلیه را در تصادفات رانندگی مدنظر قرار داده و قسور سازمان های مربوطه را در نظریه کارشناسی اعلام کنند، تا حسب مورد متدیان مربوطه در مقابل قانون و زیاندیدگان پاسخگو باشند. در قوانین جدید رویکرد قانونگذار به سمت حمایت هرچه بیشتر از زیاندیدده سوق پیدا کرده است. هدف این مطالعه بررسی تحولات مسئولیت کیفری در حوادث رانندگی با تأکید بر قانون جدید رسیدگی به تخلفات است. علاوه بر این، تعیین مبنای مسئولیت کیفری در حوادث رانندگی به ویژه حوادثی است که در آن عاملی غیر از انسان (راه و وسیله نقلیه) در آن دخالت داشته است.